

Chapter 04

Community of Practice in Uralic Studies (COPIUS), www.copius.eu

Introduction to Mari

Jeremy Bradley, jeremy.moss.bradley@univie.ac.at

Last updated 30 November 2021

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Grammar

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

	I: шинч- 'to sit down' > шинчаш
-ам	шинчам
-ат	шинчат
-еш	шинчеш
-ына	шинчына
-ыда	шинчыда
-ыт	шинчыт

	II: шинче- 'to sit' > шинчаш
-ем	шинчем
-ет	шинчет
-а	шинча
-ена	шинчена
-еда	шинчеда
-ат	шинчат

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

I: šinč- ‘to sit down’ > šinčaš	
-am	šinč am
-at	šinč at
-eš	šinč eš
-êna	šinčê na
-êda	šinčê da
-êt	šinčê t

II: šinče- ‘to sit’ > šinčaš	
-em	šinč em
-et	šinč et
-a	šinč a
-ena	šinč ena
-eda	šinč eda
-at	šinč at

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

I: лий- 'to be(come)' >	
	ли я ш
-ам	ли я м
-ат	ли я т
-еш	ли е ш
-ына	ли й ына
-ыда	ли й ыда
-ыт	ли й ыт

II: кае- 'to go' >	
	ка я ш
-ем	ка е м
-ет	ка е т
-а	ка я
-ена	ка е на
-еда	ка е да
-ат	ка я т

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

	I: lij- ‘to be(come)’ > lijaš
-am	lijam
-at	lijat
-eš	liješ
-êna	lijêna
-êda	lijêda
-êt	lijêt

	II: kaje- ‘to go’ > kajaš
-em	kajem
-et	kajet
-a	kaja
-ena	kajena
-eda	kajeda
-at	kajat

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

	I: шу- 'to arrive' > шуаш
-ам	шуам
-ат	шuat
-еш	шуэш
-ына	шуына
-ыда	шуыда
-ыт	шуыт

	II: пуо- 'to give' > пуаш
-ем	пуэм
-ет	пуэт
-а	пуа
-ена	пуэна
-еда	пуэда
-ат	пуат

1. Conjugation – present tense, 1Pl & 2Pl

	I: šu- ‘to arrive’ > šuaš
-am	š <u>u</u> am
-at	š <u>u</u> at
-eš	š <u>u</u> eš
-êna	š <u>u</u> êna
-êda	š <u>u</u> êda
-êt	š <u>u</u> êt

	II: puo- ‘to give’ > puaš
-em	pu <u>e</u> m
-et	pu <u>e</u> t
-a	pu <u>a</u>
-ena	pu <u>e</u> na
-eda	pu <u>e</u> da
-at	pu <u>a</u> t

2. улаш 'to be'

	l: ул- 'to sit down' > улаш
-ам	улам
-ат	улат
-еш	[улеш]
-ына	улына
-ыда	улыда
-ыт	улыт

Мый журналист улам.
Тый журналист улат.
Тудо журналист.
Ме журналист улына.
Те журналист улына.
Нуно журналист улыт.

3. Possessive suffixes 1PI & 2PI

	пöрт 'house'
-ем	пöртем
-ет	пöртет
-ЖЕ	пöртшö
-на	пöртна
-да	пöртда
-ышт	пöртышт

3. Possessive suffixes 1PI & 2PI

1PI: -на:

-V•, -C

	Nominative	Px1PI
ола	city	
тенге	ruble	
пасу	field, meadow	
күтү	herd	
сад	garden	
вер	place	
кид	hand	
мут	word	
пöрт	house	
вүд	water	
кече	day; sun	
тумо	oak	
кöргö	(the) inside	

-E

3. Possessive suffixes 1PI & 2PI

1PI: -на:

-V•, -C

	Nominative	Px1PI
ола	city	олана
тенге	ruble	тенгена
пасу	field, meadow	пасуна
күтү	herd	күтүна
сад	garden	садна
вер	place	верна
кид	hand	кидна
мут	word	мутна
пөрт	house	пөртна
вүд	water	вүдна
кече	day; sun	кечына
тумо	oak	тумына
көргө	(the) inside	көргына

-E

3. Possessive suffixes 1PI & 2PI

2PI: -да:

		Nominative		Px2PI	
-V•, -C		ола	city	олада	
		тенге	ruble	тенгеда	
		пасу	field, meadow	пасуда	
		күтү	herd	күтүда	
		сад	garden	садда	
		вер	place	верда	
-O		кид	hand	кидда	/kitta/
		мут	word	мутда	/mutta/
		пөрт	house	пөртда	/pörtta/
		вүд	water	вүдда	/βütta/
-E		кече	day; sun	кечыда	
		тумо	oak	тумыда	
		көргө	(the) inside	көргыда	

4. Dative case

-лан:

-V•, -C

	Nominative	Px1PI
ола	city	олалан
тенге	ruble	тенгелан
пасу	field, meadow	пасулан
күтү	herd	күтүлан
сад	garden	садлан
вер	place	верлан
кид	hand	кидлан
мут	word	мутлан
пөрт	house	пөртлан
вүд	water	вүдлан
кече	day; sun	кечылан
тумо	oak	тумылан
көргө	(the) inside	көргылан

-E

4. Dative case

NB!

ачаж(е) 'his/her father'

> ачажлан

5. Personal pronouns

	Nominative	Genitive	Dative	Accusative
1Sg	мый	мыйын	мыланем ~ мылам	мыйым
2Sg	тый	тыйын	тыланет ~ тылат	тыйым
3Sg	тудо	тудын	тудлан	тудым
1Pl	ме	мемнан	мыланна	мемнам
2Pl	те	тендан	тыланда	тендам
3Pl	нуно	нунын	нунылан	нуным

5. Personal pronouns

1Sg	пөртем	мыйын пөртем
2Sg	пөртет	тыйын пөртет
3Sg	пөртшө	тудын пөртшө
1Pl	пөртна	мемнан пөртна
2Pl	пөртда	тендан пөртда
3Pl	пөртышт	нунын пөртышт

6. Animacy

<u>Айдеме көргыштө</u> , чоныштыжо мо ышталтеш, палаш йөсө.	It is hard to know what is happening inside a person, inside his soul.
<u>Көргыштем</u> ала-мо коршта.	Something is hurting inside of me.

Corpus:

Мичи чылалан палыме , пагалыме айдемыш савырныш.

Пытартышлан Эльвира садак умыла , тудын пиалже – йочаште.

... но чын книга-влак айдемыште сайым гына ужаш туныктеныт.

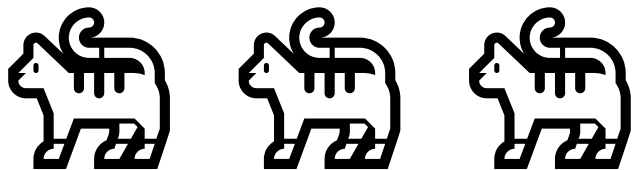
нуныш(ко), нунышто: **X**

7. Order of possessive suffixes (Px) and case suffixes (Cx)

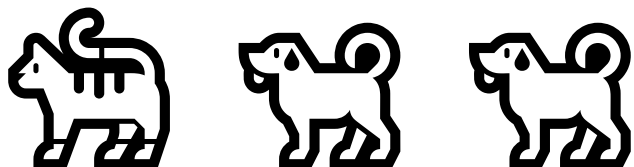
		3SG	3PL
 Px + Cx	Nominative	пöртшö	пöртышт
	Genitive	пöртшын	пöртыштын
	Accusative	пöртшым	пöртыштым
	Comitative	пöртшыге	пöртыштге
 Cx + Px	Inessive	пöртыштыжö	пöртыштышт
	Illative	пöртышкыжö	пöртышкышт
	Lative	пöртешыже	пöртешышт
	Dative	пöртшылан ~ пöртланже	пöртыштлан ~ пöртланышт
	Comparative	пöртшыла (~ пöртлаже)	пöртыштла (~ пöртлашт)

Px + Cx ~ Cx + Px

8. Plural suffixes

-влак, -шамыч

-мыт

-ла (+ local case, postpositon)

8. Plural suffixes

Nominative	пöрт- в лак
Genitive	пöрт- в лак ын
Dative	пöрт- в лак лан
Accusative	пöрт- в лак ым
Inessive	пöрт- в лак ыште
Illative	пöрт- в лак ыш(ке)

number suffix (Nx) + case suffixes (Cx)

8. Plural suffixes

1Sg	пöрт-влак ем	пöрт ем -влак
2Sg	пöрт-влак ет	пöрт ет -влак
3Sg	пöрт-влак ше	пöрт шö -влак
1Pl	пöрт-влак на	пöрт на -влак
2Pl	пöрт-влак да	пöрт да -влак
3Pl	пöрт-влак ышт	пöрт ышт -влак

number suffix (Nx) + possessive suffixes (Px)

8. Plural suffixes

Nominative	пöрт-влак ем	пöрт ем -влак
Genitive	пöрт-влак ем ын	пöрт ем -влак ын
Dative	пöрт-влак ем лан	пöрт ем -влак лан
Accusative	пöрт-влак ем ым	пöрт ем -влак ым
Inessive	пöрт-влак ыш тем	пöрт ем -влак ыш те
Illative	пöрт-влак ыш кем	пöрт ем -влак ыш (ке)

number suffix (Nx) + possessive suffixes (Px) + case suffixes (Cx)

8. Adverbial suffix -ла

англичан

> англичанла

финн

> финнла

татар

> татарла

марий

> марла

Words and Word usage

1. тый 'you' ~ те 'you'

	Familiar	Formal
Addressing 1 person	тый (2Sg)	те (2Pl)
Addressing 2+ people	те (2Pl)	те (2Pl)

2. Postpositions

/Sapajevmât tek/

гыч	from	Венгрий гыч	from Hungary
дек(е)	to	Сапаевмыт дек	to the Sapayevs
ден(е)	with; and	Елу ден Серге	Yelu and Sergey
марте	till, until	кас марте	till evening

3. Cardinal and ordinal numbers from 50

	Cardinal (short & long)	Ordinal
60		
70		
80		
90		
100	шүдö	
1000	түжем	
5287		

3. Cardinal and ordinal numbers from 50

	Cardinal (short & long)	Ordinal
60	кудло	кудлымшо
70	шымле	шымлымше
80	кандашле	кандашлымше
90	индешле	индешлымше
100	шүдө	шүдымшө
1000	түжем	түжемше
5287	вич түжем кокшүдө кандашле шым(ыт)	вич түжем кокшүдө кандашле шымше

4. Interrogative particles

Тудо туныктышо мо?	Is (s)he a teacher?
Тудо туныктышо?	Is (s)he a teacher?
Тудо туныктышо.	(S)he is a teacher.
Тыйын пöртет уло мо?	Do you have a house?
Тыйын пöртет уло?	Do you have a house?
Мыйын пöртем уло.	I have a house.
Ола тылат келша мо?	Do you like the city?
Ола тылат келша?	Do you like the city?
Ола мылам келша.	I like the city.

5. келшаш (-ем) 'to like (~to appeal); to agree'

Тиде ола мыланем келша.	I like this city.
Мый тидын дене келшем.	I agree with this.

6. Asking someone's age

Тый мыняр ияш улат?
Мый 25 (коло вич) ияш улам.

Тыланет (тылат) мыняр ий?
Мыланем (мылам) 25 (коло вич) ий.

How old are you?
I am 25 years old.

6. Greetings

Салам! Салам лийже!	Hello!
Поро эр! Поро эр лийже!	Good morning! (эр 'morning')
Поро кече! Поро кече лийже!	Hello! /Good day!/
Поро кас! Поро кас лийже!	Good evening!

7. сай, поро 'good'

уда

сай

осал

поро

8. yke 'no'

yke ~ yke

Text

Сапаевмыт дек уна-влак толыт

- Серге: – Елу, таче мемнан деке венгр уна-влак толыт.
Елу: – Пеш сай. Кунам толыт?
Серге: – Кастене. Кызыт мый пашаш каем. Кас марте чеверын.
Елу: – Чеверын.

(Уна-влак толыт.)

- Янош: – Поро кас лийже!
Елу: – Поро кас! Толза, толза. Ме тендам вучена. Те марла кутыреда?
Янош: – Изиш кутырена.
Серге: – Палыме лийза: тиде мыйын ватем. Тудын лүмжө Елу. А тиде мемнан йочана-влак: Ануш ден Эчан.
Янош: – Палыме лийына. Ме Венгрий гыч улына. Мыйын лүмем Янош.
Каталин: – Мыйын лүмем Каталин.
Елу: – Те могай ола гыч улыда?
Янош: – Ме Будапештыште илена.
Елу: – Мемнан Йошкар-Олана тыланда келша мо?
Каталин: – Мотор, ужар ола. Тендан олаштыда мыняр ег ила?
Серге: – 260 000 (кокшүдө кудло тўжем).
Елу: – Шергакан уна-влак, ме тендам үстел деке ўжына.
Янош: – Тау.

Калыкмут

Шуко лудат – шуко палет.

Exercises

15.

7 (long)

32 (long)

113 (long)

30

7410

13 000

6006 (long)

7234 (short)

5256 (short)

456 788 (short)

770 777 (long)

606 666 (short)

999 099 (long)

444 404 (long)

888 880

19.

Вашке мый Венгрийыш каем

Будапештыште мыйын акам ила

Тудын лүмжө Марина

Марийжын лүмжө Янош.

Тудо венгр да изиш марла кутыра.

Нунын Будапештыште мотор пörтышт да ужар садышт уло.

Будапешт пеш мотор ола.

Мыланем тиде ола пеш келша.

